Downloaded from
www.grade12pastexampapers.co.za

Province of the
EASTERN CAPE
EDUCATION

NASIONALE SENIOR SERTIFIKAAT

GRAAD 12

SEPTEMBER 2021

AFRIKAANS EERSTE ADDISIONELE TAAL V1 (DOWE)

PUNTE: **80**

TYD: **2 uur**

Hierdie **vraestel** het **15 bladsye**.

Downloaded from www.grade12pastexampapers.co.za

INSTRUKSIES EN INLIGTING

1. Hierdie **vraestel** het **DRIE afdelings**:

AFDELING A:	Leesbegrip (VRAAG 1)	(30)
AFDELING B:	Opsomming (VRAAG 2)	(10)
AFDELING C:	Taal (VRAAG 3, 4, en 5)	(40)

2. **Lees** AL die **instruksies**.

3. Beantwoord **AL** die **vrae**.

4. **Begin** elke **VRAAG** op ŉ **NUWE** bladsy.

5. **Trek** ŉ **streep** na elke **afdeling**.

6. **Nommer** die **antwoorde dieselfde** soos die **nommers** op die **vraestel**.

7. **Laat** ŉ **reël** na ELKE **antwoord oop**.

8. **Skenk aandag** aan **spelling** en **sinskonstruksie**.

9. **Beplan** jou **tyd**:

AFDELING A:	50 minute
AFDELING B:	30 minute
AFDELING C:	40 minute

10. **Skryf netjies** en leesbaar.

Downloaded from www.grade12pastexampapers.co.za

AFDELING A: LEESBEGRIP

VRAAG 1: TYDSKRIFARTIKEL

Lees die **artikel** en **beantwoord** die **vrae**.

TEKS A: TYDSKRIFARTIKEL

ANTISOSIAAL, NUWE NORMAAL?

1 Deesdae kan ŉ mens baie baie vriende aanlyn hê en selfs met wildvreemdes wêreldwyd gesels, maar tog sukkel ons om verhoudings met die mense naby aan ons te bou. Dit lyk of tegnologie tog ŉ invloed op ons mense- en gesinsverhoudings het, want pa, ma, boeties, sussies en vriende sit permanent met hul eie elektroniese apparate.

2 As woorde soos WhatsApp en Facebook vir jou vreemd is, woon jy seker op Mars. Want, soos baie mense wat werk ŉ koppie koffie in die oggend nodig het om wakker te word, het die Y-generasie (mense wat tussen 1976 en 2010 gebore is) hulle selfone, rekenaars of tablette nodig.

3 Dit neem baie tyd om met jou kubervriende in jou virtuele sosiale groep te kuier. Dit kan ook jou slaappatroon aantas. Andrea (17 jaar) se beste vriend is in Bangkok. Wanneer ek slaap, is dit dag by hulle, maar sy Facebook my wakker en dan **moet** ek reageer.

4 Kommunikasietegnologie maak dat jongmense meer en meer tyd op hul eie (in isolasie) in hulle eie virtuele sosiale kringe bestee. Die tyd om saam met jou gesin te kuier, word minder en mense sit alleen in hulle eie spasie. Dit is ongelukkig iets wat ons nie kan keer nie.

Kommunikasie-afhanklikheid

5 Moderne kommunikasietegnologie verander die psige(gemoed) van die mens, sê Pieter de Villiers, ŉ besigheidskonsultant. “Mense raak afhanklik van tegnologie, dis amper soos alkoholisme ... dit sluit selfone, rekenaars, internet, e-pos, tablette en TV’s in. Ons is besig om ons fokus te verander van mense na tegnologie.

6 Die eerste ding wat mense doen as hulle in die oggend opstaan of nadat die vliegtuig land, is om hulle foon aan te skakel. Ons raak meer en meer individualisties. Ek en my virtuele lewe het nie meer mense nodig nie. Ons lewe in ŉ vakuum; net ons en ons tegnologie.”

Downloaded from www.grade12pastexampapers.co.za

Jou vriend en vyand

7 Een van die min voordele is dat mense wat skaam is, wel op WhatsApp en Facebook sal kommunikeer en so hulle sosiale lewe kan verbeter.

8 Die probleem met virtuele kommunikasie is dat mense nie verantwoordelikheid neem vir dit wat hulle doen nie. Selfs volwassenes gebruik WhatsApp om vir hulle vrou of man te vra om te skei. Geen mens wil met ŉ negatiewe reaksie gekonfronteer word nie. Mense begin ook sukkel om met mekaar te gesels. Kinders kan nie meer met hulle ouers gesels nie, hulle sukkel om in groepe met mekaar te praat, hulle sukkel om in die klas te fokus en hulle kan nie meer behoorlik lees nie.

9 Dr. Tanya Boshoff, ŉ kliniese sielkundige, sê dat mense ŉ fantasie-wêreld op Facebook skep wat eintlik anders is as wat hy of sy regtig is. Daar kan jy van die moeilike en baie keer ŉ hartseer lewe na ŉ perfekte wêreld vlug. Hierdie *maak-asof-alles-perfek-is* wêreld kan lei dat hul Facebookvriende depressief word omdat hulle eie lewe nie perfek is nie. Tieners het ook byname in geselskamers en sê dinge wat hulle nooit hardop of vir iemand direk sal sê nie. Hulle leer ook nie om in die openbaar te praat nie omdat hulle nie geleer het hoe om op te staan en te sê wat hul dink nie. Dit is hoekom mondelinge en dialoog in ŉ klas baie belangrik is.

10 ŉ Groot probleem met virtuele kommunikasie, is dat ŉ mens nie lyftaal, gesiguitdrukking en verskillende stemtone kan *lees* nie. Dit kan na groot misinterpretasies van ŉ boodskap lei. Daarom moet ouers hul kinders *leer* hoe om te kommunikeer en kinders moet ook aan debatsgroepe deelneem. Bel eerder jou vriend met WhatsApp as om vir hom of haar ŉ teksboodskap te stuur.

11 Tegnologie se voordeel is dat nuus en inligting blitsvinnig versprei. Dit het baie voordele vir almal wat wil weet wat om hulle aangaan. ŉ Nadeel is ongelukkig dat daar baie nuus is wat onwaar of verkeerd is en mense weet nie altyd wat om te glo nie. Mense sit ook by die werk op Facebook en WhatsApp en baie werksure gaan verlore.

12 Moenie dat die virtuele wêreld jou dag opeet nie; maak tyd vir die regte wêreld en dit wat belangrik is.

[Aangepas en oorgeskryf uit *Taalgenoot*, Februarie 2008]

LET WEL:
- **Beantwoord AL** die **vrae**.
- **Skryf** die **vraagnommer** en die **antwoord**.

1.1 Met **wie** sukkel **ons** om ŉ **verhouding** op te **bou**? (1)

1.2 **Waarom sukkel** ons om ŉ **verhouding** op te **bou**? (1)

1.3 **Hoekom** word die woord **baie** twee keer in die **eerste sin gebruik**? (1)

1.4 **Hoekom** sê die **skrywer**: "As woorde soos WhatApp en Facebook vir jou vreemd is, woon jy seker op Mars." (1)

Downloaded from www.grade12pastexampapers.co.za

1.5 **Motiveer** deur **aan** te **haal** waarom die volgende **stelling ONWAAR** is.

Die matriekklas van 2021 is nie deel van die Y-generasie nie. (1)

1.6 **Wat** het **werkende** mense en die **Y-generasie in gemeen**? (1)

1.7 **Hoe** weet **ons** dat **Facebook sleg** vir **jou** is (paragraaf 3)? (1)

1.8 *Wanneer ek slaap, is dit dag by hulle, maar sy Facebook my wakker en dan **moet** ek reageer.*

1.8.1 Dink **jy Andrea** moet ook in die **aand** haar **Facebook-boodskappe lees** en **beantwoord**? Ja of nee.

1.8.2 **Gee** ŉ **rede** vir jou **antwoord** op VRAAG 1.8.1. (1)

1.9 **Lees** paragrawe **4** en **5**.

Kies die **KORREKTE antwoord**.

Kommunikasietegnologie veroorsaak dat mens (verslaaf daaraan raak/tyd het om met jou vriende te kuier). (1)

1.10 **Lees** paragraaf **6**.

Noem **EEN sosiale probleem** wat die **mens** deesdae **beleef**. (1)

1.11 Noem **TWEE verkeerde dinge** wat **mense** kan **doen** wanneer hul **sosiale media gebruik**. (2)

1.12 Watter **stelling** is **ONWAAR** van **sosiale media**?

A Introverte praat maklik op sosiale media.
B Mense sukkel om met mekaar te kommunikeer.
C Kinders se spelvermoë verbeter.
D Kinders se leesvermoë verswak. (1)

1.13 **Noem** ŉ **rede** waarom **mondeling** in ŉ klas **belangrik** is. (1)

1.14 **Waarom** kan **geskrewe kommunikasie** na ŉ **misinterpretasie** van ŉ **boodskap** lei? Gee **TWEE redes**. (2)

1.15 Gee **EEN voordeel** en **EEN nadeel** van **nuusberigte** op die **internet**. (2)

Downloaded from www.grade12pastexampapers.co.za

1.16 **Hoekom** is daar ’n **vraagteken** na die **hoofopskrif**: **Antisosiaal, nuwe normaal?** (1)

1.17 Die **prentjie** met die mense **pas** by die **inhoud** van die **teks**.

VERGELYK die **prentjie** met die **inhoud** van die **teks**. (2)

1.18 **Kies** die **korrekte antwoord** uit **KOLOM B** wat by die **naam** in **KOLOM A** pas. **Skryf** slegs die **letter** (A–D) langs die **vraagnommers** (1.18.1 tot 1.18.3) neer, bv. 1.18.4 E.

KOLOM A		KOLOM B	
1.18.1	Tanya Boshoff	A	Mense raak afhanklik van tegnologie
1.18.2	Pieter de Villiers	B	Gesinsverhouding
1.18.3	Andrea	C	Mense skep ’n verbeeldingswêreld
		D	Slaappatroon word versteur

(3 x 1) (3)

Downloaded from www.grade12pastexampapers.co.za

TEKS B

[Bron: https://bit.ly/3awGzcD]

1.19 Watter **sosiale media-toepassing** word **gebruik** om die meeste **teksboodskappe** te **stuur**? (1)

1.20 Hoeveel **navrae** kry **Google** elke **minuut**? (1)

1.21 **Hoekom** word 'n **trollie** in die **diagram** hierbo **gebruik**? (1)

1.22 Watter **toep** het die **meeste besoekers**? (1)

1.23 Hoeveel **stemboodskappe** word elke **600 sekondes** (10 minute) op **AmazonEcho** gestuur? (1)

1.24 **Hoekom**, dink jy, het so **baie mense** die **internet** in **2020 besoek**? (1)

[30]

Downloaded from www.grade12pastexampapers.co.za

AFDELING B: OPSOMMING

VRAAG 2: INSTRUKSIES

Lees die teks en **voer** die **instruksies** uit.

- Skryf SEWE wenke oor **wat 'n mens tydens grendeltyd kan doen wat jou kan help om te oorleef** in jou EIE VOLSINNE neer.
- Skryf die wenke puntsgewys neer.
- Nommer die wenke van 1 tot 7.
- Jou opsomming mag nie langer as 70 woorde wees nie.
- Dui die **korrekte** getal woorde aan die einde van die opsomming aan.

TEKS C

HOE OM GRENDELTYD TE OORLEEF ...

Grendeltyd(inperking) was 'n uitdaging vir almal. Sommige mense het vinnig aangepas, sommige sukkel nou nog. Maar hoe kan ek myself help as dit weer sou gebeur?

Maak tyd om oor grendeltyd ('lockdown') te gesels. Jy kan jou met jou vriende of 'n familielid praat oor hoe jy voel. Dit help altyd om oor dinge wat jou pla te gesels. Wanneer jy met iemand gesels, moet jy eerlik wees oor jou emosies; veral oor jou aanlyn skoolwerk of omdat jy nie jou vriende kan sien nie, of oor jou ouers se houding in hierdie tyd.

Baie keer voel 'n mens skaam om oor jou emosies en ervarings te praat. Dit is 'n goeie idee om hulpmiddels soos byvoorbeeld foto's of emoji's te gebruik om mee te gesels.

Kleiner kinders kan emosies teken of hulle kan selfs saam as 'n gesin prentjies oor negatiewe of positiewe emosies uitsny en miskien 'n collage maak. Tieners kan dalk musiek gebruik om hulle emosies te beskryf en ook om grappies daaroor te deel wat hulle grendel-ervaring goed opsom. Soms moet 'n mens ook vir jouself kan lag om beter te voel.

Wanneer ons goed deel, help dit ons om ons emosies te verwerk; daarom moet ons tyd maak vir ander mense. Vra jou ouers om ook met julle te praat. Sommige ouers wil nie hê hulle kinders moet sien hulle vind die tyd ook moeilik nie. Dit is daarom belangrik om gesinstyd te maak en daar vir mekaar te wees.

[Aangepas uit https://bit.ly/3oi1e8]

TOTAAL AFDELING B: 10

Downloaded from www.grade12pastexampapers.co.za

AFDELING C: TAAL

VRAAG 3: ADVERTENSIE

- Die **taalvrae** wat volg, is op die **advertensie gebaseer**.
- Die **nommering** in die **advertensie verwys** na die **vraagnommer** wat **beantwoord** moet word.
- **Voer** die **instruksie** by **elke vraag** uit.

TEKS D

[Uit https://bit.ly/3aIrtAy]

3.1 **Vorm** 'n **SAMESTELLING** van die **woorde** tussen **hakies**.

(gemoed + rus) (1)

3.2 Gee die **OORTREFFENDE TRAP** van die **woord** tussen **hakies**.

Besoek my vir die (goed) pryse. (1)

3.3 **Verander** die volgende **sin** in 'n **BEVELSIN**.

Bel my. (1)

Downloaded from www.grade12pastexampapers.co.za

3.4 **Kies** die **KORREKTE antwoord**.

Die man se liggaamstaal wys dat hy (vriendelik is met/manipuleer) sy klante. (1)

3.5 **Kies** die **KORREKTE antwoord**.

Die teikengroep van die advertensie is (klante wat voertuie wil verkoop/klante wat Tapa wil koop). (1)

3.6 Watter **toekenning** het **Seebos Tapa** ontvang? (1)

3.7 **Verbeter** die **SPELFOUT** in die volgende sin.

Ons betaal kontant vir jou moter. (1)

3.8 **Gee** ŉ **rede** uit die **teks** waarom jy jou voertuig aan Seebos Tapa sal verkoop. (1)

3.9 **Waarom** word **voornaamwoorde** soos *jou* en *my* in die **advertensie** gebruik? (1)

3.10 **Gee** die **INTENSIEWE VORM** van die woord tussen hakies.

Tapa is ŉ (bekende) voertuig. (1)

[10]

Downloaded from www.grade12pastexampapers.co.za

VRAAG 4: STROKIESPRENT

- Die **taalvrae** wat volg, is op die **strokiesprent gebaseer**.
- **Voer** die **instruksies** by elke **vraag** uit.

TEKS E

[Verwerk uit *Die Burger*, 15 April 2020]

4.1 Hoe **weet** ons dat die **seun** wat op die **bank** lê, **slaap**? (1)

4.2 **Kies** die **KORREKTE antwoord**. (1)

Die **pa** se **woorde impliseer**(dui aan) dat die **probleem** by die (skool/huis) lê.

4.3 **Kies** die **KORREKTE antwoord**. (1)

Die **vrou** (met wie/waarmee) die man praat, **lyk bekommerd**.

4.4 **Skryf** die volgende sin in die **indirekte rede**.

"Ek leer ook nou uit tuisonderrig," sê die pa. (1)

Begin so: Die pa sê ...

Downloaded from www.grade12pastexampapers.co.za

4.5 Gee die **korrekte AFRIKAANSE woord** vir *head phones.* (1)

4.6 Hoekom word die woord, **onderwysers**, beklemtoon? (1)

4.7 Hoe **weet** ons dat die **pa** nie **hard** wil **praat** nie? (1)

4.8 **Voeg** die **korrekte VOORSETSEL** in.

Die kinders sit ... die tafel en werk. (1)

4.9 **Verbind** die volgende **twee sinne** met die **VOEGWOORD** tussen hakies.

Die meisie sit haar naels en verf. Sy luister musiek. (terwyl) (1)

4.10 Gee **EEN woord** vir die woord tussen hakies.

Hierdie tuisonderrig begin (in die oggend). (1)

[10]

Downloaded from www.grade12pastexampapers.co.za

VRAAG 5: ARTIKEL EN PRENT

- Die **taalvrae** is op die **artikel** (TEKS F) en die **prent** (TEKS G) **gebaseer**.
- Die **nommering** wys na die **vraagnommer** wat **beantwoord** moet word.
- **Opsetlike** taalfoute kom voor.
- **Voer** die **instruksies uit**.

Lees en **beantwoord die vrae**.

TEKS F

SKILPAD SE DOP

Eendag was daar ŉ (5.1 skilpad) en hy het alleen in die veld gewoon.
(5.2 Hy kyk elke dag hoe die ander diere hardloop) en hy het hartseer gevoel.
Skilpad het gedink en gedink en toe sê hy, "Ek kan nie (5.3 stadig) hardloop nie, want my (5.4 dop) is te swaar."

(5.5 Wanneer hy uit sy dop gekruip het, was hy baie gelukkig.)
Skilpad hoor ŉ lawaai en kyk op. Daar sien hy ŉ groot voël wat laag (5.6 vlieg) wat hom wou vang.

Hy hardloop na ŉ (5.7 boom) met ŉ gat (5.8 in + dit) en kruip by die gat in.
Skilpad wag lank tot die voël wegvlieg (5.9 kom uit die gat).
Dit begin reën en dis koud. Die (5.10 bewe) skilpad voel nou regtig baie sleg.
Hy soek (5.11 by die klip sy dop gou-gou) en kruip terug.
Hy sê: "(5.12 ... !) Nou is ek veilig." Dis hoekom skilpaaie tot vandag toe nie uit (5.13 ...) dop wil kruip nie.

[Verwerk uit https://bit.ly/3pXH59P]

5.1 Gee die **VERKLEINWOORD** van die woord tussen hakies.

Eendag was daar ŉ (skilpad) en hy het alleen in die veld gewoon. (1)

5.2 **Skryf** die volgende **sin** in die **VERLEDE TYD**.

Hy kyk elke dag hoe die ander diere hardloop. (1)

5.3 Gee ŉ **ANTONIEM** van die woord tussen hakies.

Ek kan nie (stadig) hardloop nie. (1)

5.4 Gebruik die **HOMONIEM** van **dop** in ŉ sin sodat die betekenis duidelik is. (1)

5.5 **Verbeter** die TAALFOUT in die volgende sin.

Wanneer hy uit sy dop gekruip het, was hy baie gelukkig. (1)

Downloaded from www.grade12pastexampapers.co.za

5.6 **Gebruik** die werkwoord **vlieg** as ʼn **SELFSTANDIGE NAAMWOORD** sodat die **betekenis duidelik** is.

Daar sien hy ʼn groot voël wat laag **vlieg** wat hom wou vang. (1)

5.7 Gee die **VERKLEINWOORD** vir die woord tussen hakies.

Hy hardloop na ʼn (boom) met ʼn gat. (1)

5.8 **Skryf** die **KORREKTE VORM** van die woorde tussen hakies.

Hy hardloop na ʼn boom met ʼn gat (in + dit) en kruip in. (1)

5.9 Skryf die **gedeelte tussen hakies** in die **INFINITIEF**.

Skilpad wag lank tot die voël wegvlieg (kom uit die gat). (1)

5.10 Gee die **korrekte TEENWOORDIGE DEELWOORD** vir die woord tussen hakies.

Die (bewe) skilpad voel nou regtig baie sleg. (1)

5.11 Gee die **korrekte WOORDORDE** vir die deel tussen hakies.

Hy soek (by die klip/sy dop/gou-gou) en kruip terug. (1)

5.12 Skryf ʼn **passende TUSSENWERPSEL** neer.

Hy sê, "(... !) Nou is ek veilig." (1)

5.13 Vul die **korrekte VOORNAAMWOORD** in.

Dis hoekom skilpaaie tot vandag toe nie uit ... dop wil kruip nie. (1)

5.14 **Kies** die **KORREKTE antwoord**.

Die **figuurlike** betekenis van iemand wat in sy dop kruip, is om (skaam te wees/veilig te wees). (1)

Downloaded from www.grade12pastexampapers.co.za

TEKS G

[Bron: *Rapport*, 27 Februarie 2018]

5.15 **Skryf** die volgende **sin** in die **LYDENDE VORM**.

Jannie jaag elke dag die hond. (1)

5.16 **Verdeel** die **woord** tussen hakies in **LETTERGREPE**.

Die gasvrou droog die (skottelgoed) af. (1)

5.17 **Gee** die **PERSOONSNAAM** van die woorde tussen hakies.

Die (mense wat kuier) doen net wat hulle wil. (1)

5.18 **Kies** die **KORREKTE woord**.

Daar lê baie (speelgoed/speeldinge) op die vloer. (1)

5.19 Vul die **ontbrekende LEESTEKEN** in. **Skryf** die hele **sin oor**.

Die man lê op die bank want hy is moeg. (1)

5.20 **Skryf** die vraag hieronder in die **ONTKENNENDE VORM**.

Het jy die skottelgoed al gewas? (1)

[20]

TOTAAL AFDELING C: 40
GROOTTOTAAL: 80

Kopiereg voorbehou

Downloaded from www.grade12pastexampapers.co.za